

ZARZĄDZENIE NR 724/22
BURMISTRZA MIASTA GRAJEWO

z dnia 20 października 2022 r.

w sprawie określenia zasad oszczędzania energii elektrycznej i ciepłej w budynkach użyteczności publicznej miasta Grajewo

Na podstawie art. 30 ust. 1, ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 1005, 1079), art. 18 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385, 1723) oraz art. 37 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2127) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się zasady racjonalnego zużycia energii elektrycznej i ciepłej w budynkach lub częściach budynków użyteczności publicznej miasta Grajewo zawarte w Instrukcji stanowiącej Załącznik do niniejszego Zarządzenia.

§ 2. Celem wdrożenia Zarządzenia jest obowiązkowe zmniejszenie zużycia energii elektrycznej i ciepłej w budynkach lub w częściach budynków oraz przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy przez wskazane jednostki organizacyjne miasta Grajewo.

§ 3. Wykonanie Zarządzenia powierza się Naczelnikom Wydziałów Organizacyjnego i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Grajewo oraz Kierownikom jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych miasta Grajewo.

§ 4. Z dniem 20 października 2022 r. traci moc Zarządzenie Nr 715/22 Burmistrza Miasta Grajewo z dnia 30 września 2022 r. w sprawie określenia zasad oszczędzania energii elektrycznej i ciepłej w budynkach użyteczności publicznej miasta Grajewo.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 2022 r.

Burmistrz Miasta

mgr Dariusz Latarowski

Instrukcja gospodarowania energią w budynkach użyteczności publicznej miasta Grajewo

§ 1. Postanowienia ogólne. Zasady określone w niniejszej Instrukcji stosuje się w Urzędzie Miasta Grajewo oraz w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych miasta Grajewo.

§ 2. 1. W obiektach użyteczności publicznej miasta Grajewo, których dotyczy Zarządzenie należy używać w sposób racjonalny i oszczędny:

- 1) energii elektrycznej,
- 2) paliw gazowych,
- 3) energii cieplnej (ciepła systemowego),
- 4) ciepłej wody użytkowej (c.w.u.),
- 5) wody i kanalizacji

zwanych w dalszej części Instrukcji „energiami”.

2. Zapewnienie racjonalnego i oszczędnego gospodarowania energią realizowane jest przy wykorzystaniu zasobów własnych.

3. W toku realizacji działań podejmowanych w celu racjonalnego i oszczędnego gospodarowania energią stosuje się w szczególności środki określone w Instrukcji.

4. Działania inwestycyjne podejmuje się przy wykorzystaniu optymalnych i dostępnych rozwiązań technicznych.

§ 3. 1. Zalecane sposoby i środki oszczędzania energii.

2. Okna i drzwi:

- 1) ograniczanie wypływu powietrza z pomieszczeń przez okna i drzwi (regulacja, uszczelnianie),
- 2) regularne sprawdzanie stanu technicznego okien i drzwi w celu wykrycia wszelkich uszkodzeń i wad narażających je na działanie wilgoci i niszczenie.

3. System grzewczy:

- 1) montaż zaworów termostatycznych i/lub programowalnych termostatów na grzejnikach,
- 2) odpowiednie rozmieszczanie termostatów, aby jeden obsługiwał jedno pomieszczenie lub obszar funkcjonalny budynku (o ile pozwalają na to warunki techniczne),
- 3) systematyczna kontrola i utrzymywanie optymalnej sprawności i precyzyjnej pracy zaworów regulacyjnych w węzłach ciepłowniczych,
- 4) rekomendowane ustawienia temperatury:
  - a) maksymalnie 20 stopni Celsjusza dla pomieszczeń biurowych i pomieszczeń w jednostkach oświatowych, w których odbywają się zajęcia,
  - b) 14-16 stopni Celsjusza dla magazynów, pomieszczeń gospodarczych, piwnic i szatni, które nie są na bieżąco użytkowane.

Temperaturę w danym budynku/ części budynku/ pomieszczeniu należy dostosowywać do charakteru pracy lub rodzaju zajęć mieszczącej się w nim jednostki organizacyjnej. W zależności od specyfiki obiektu, temperaturę należy obniżać nocą, w dni świąteczne, w dni wolne od pracy, a także w sytuacjach gdy pomieszczenia nie są użytkowane. W okresach w których pomieszczenia nie są wykorzystywane do pracy lub innych zajęć temperaturę należy obniżać do poziomu 14-16 stopni

Celsjusza, w szczególności na korytarzach, holach, piwnicach i szatniach. Temperaturę należy obniżać do minimalnej wymaganej przepisami Kodeksu pracy oraz przepisami aktów wykonawczych do tej ustawy.

- 5) izolowanie grzejników od ścian poprzez stosowanie ekranów odbijających ciepło,
- 6) nie zastawianie grzejników meblami, ciężkimi zasłonami oraz okresowe ich czyszczenie,
- 7) odpowietrzanie grzejników,
- 8) bieżąca analiza efektywności spalania i konserwacja kotłów grzewczych (jeżeli są używane),
- 9) zapewnienie optymalnej izolacji poszczególnych elementów systemu grzewczego w celu redukcji strat dystrybucyjnych.

4. System ciepłej wody użytkowej (c.w.u.)

- 1) zapewnienie odpowiedniej izolacji podgrzewaczy wody oraz rur dystrybuujących c.w.u. (jeżeli są używane),
- 2) regularne sprawdzanie stanu pomp c.w.u. i ich optymalna konserwacja (jeżeli są używane),
- 3) montaż programatorów czasowych dla pomp cyrkulacyjnych c.w.u. (jeżeli są używane),
- 4) montaż zaworów mieszających na wyjściu z zasobnika c.w.u. (jeżeli są używane),
- 5) montaż baterii termostatycznych,
- 6) obniżanie zadanej temperatury c.w.u. do 35 - 40 stopni Celsjusza (o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej),
- 7) regularne sprawdzanie szczelności i natychmiastowa naprawa ciekących kranów,
- 8) regularne czyszczenie zasobnika c.w.u. i powierzchni przewodzących ciepło (jeżeli jest używany) w celu usunięcia osadu,
- 9) wyłączenie elektrycznych podgrzewaczy wody oraz cyrkulacji ciepłej wody w tych porach dnia w których nie korzysta się z wody, w dni świąteczne oraz w dni wolne od pracy.

5. System wentylacji i klimatyzacji:

- 1) montaż odpowiednich filtrów i regularne ich czyszczenie,
- 2) optymalne ustawienia regulatorów czasowych i sterowników systemu wentylacji i klimatyzacji,
- 3) regularna konserwacja wymienników ciepła w agregatach chłodniczych,
- 4) zapewnienie optymalnej izolacji wszystkich elementów systemu wentylacji i klimatyzacji,
- 5) ustawianie maksymalnej temperatury pomieszczeń klimatyzowanych na 20 stopni Celsjusza zimą i 25 stopni Celsjusza latem.

6. System oświetlenia:

- 1) wyłączenie zbędnego oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego oraz świątecznej iluminacji budynków,
- 2) wprowadzanie rozwiązań umożliwiających maksymalne wykorzystanie światła naturalnego (np. umieszczanie stanowisk pracy bliżej okien),
- 3) montaż czujników ruchu w ciągach komunikacyjnych (tam gdzie jest to uzasadnione),
- 4) zmiana oświetlenia na punktowe (tam gdzie jest to uzasadnione),
- 5) wydzielenie stref oświetleniowych z ręcznymi wyłącznikami,
- 6) optymalizacja wewnętrznego oświetlenia bezpieczeństwa,
- 7) regularne czyszczenie i odpowiednia konserwacja lamp i opraw,
- 8) redukcja liczby lamp przy zachowaniu wymaganego przepisami poziomu natężenia oświetlenia,
- 9) stosowanie energooszczędnego oświetlenia, wymiana oświetlenia żarowego na energooszczędne,

- 10) używanie źródeł światła o wydłużonej żywotności i dużej liczbie cykli włącz - wyłącz,
- 11) stosowanie jasnych kolorów pomieszczeń,
- 12) dopasowywanie oświetlenia do chwilowych potrzeb poprzez stosowanie ściemniaczy lub opraw z kilkoma źródłami światła,
- 13) stosowanie w oświetleniu zewnętrznym astronomicznych regulatorów oświetlenia,
- 14) weryfikacja opraw oświetleniowych pod kątem nie zasłaniania samych źródeł światła (ciemne szkło, kierunek światła),
- 15) dobór parametrów nowego oświetlenia zewnętrznego i wewnętrznego do wielkości powierzchni oświetlanej, obowiązującej dla tej powierzchni normy, równomierności jej oświetlenia oraz kierunku rozsyłu światła.

7. Urządzenia elektryczne i elektroniczne:

- 1) stosowanie zasady „ostatni wychodzący wyłącza odbiorniki energii elektrycznej” dotyczącej w szczególności następujących urządzeń:
  - a) wszystkie lampy, w tym lampy stanowiskowe,
  - b) ekspresy do kawy,
  - c) dystrybutory do wody z funkcją grzania/ chłodzenia,
  - d) kuchenki elektryczne, mikrofalówki,
  - e) komputery (o ile nie ma wymogu pozostawiania włączonego),
  - f) drukarki, kserokopiarki,
  - g) inne urządzenia elektryczne znajdujące się w danym pomieszczeniu.
- 2) ograniczanie liczby drukarek osobistych i zastępowanie ich urządzeniami sieciowymi,
- 3) wykorzystywanie elektronicznego obiegu dokumentów, podpisów kwalifikowanych, profili zaufanych (ograniczenie kosztów drukowania oraz kosztów papieru),
- 4) stosowanie w pomieszczeniach listew zasilających z wieloma gniazdkami i jednym wyłącznikiem, programowalnych wtyczek (z pominięciem wyłączania urządzeń wymagających pracy ciągłej),
- 5) zastępowanie w łazienkach suszarek elektrycznych papierowymi ręcznikami,
- 6) stosowanie energooszczędnego sprzętu AGD, audiowizualnego, komputerowego (klasa energetyczna A+ i wyższe),
- 7) wyłączanie sprzętu komputerowego, jeżeli nie będzie używany nocą, w dni świąteczne oraz w dni wolne od pracy,
- 8) włączanie drukarek indywidualnych dopiero przed drukowaniem (drukarka w stanie czuwania zużywa niepotrzebnie energię),
- 9) korzystanie z funkcji zarządzania energią komputera (aktywowanie automatycznego wyłączania komputera np. po 30 minutach, usypianie monitora np. po 10 minutach),
- 10) wykorzystywanie funkcji drukarek/kserokopiarek druku dwustronnego,
- 11) stosowanie przenośnego sprzętu komputerowego zużywającego mniej energii w porównaniu do komputerów stacjonarnych.

8. Woda i kanalizacja:

- 1) regulacja i naprawa ciekących kranów oraz spłuczek do WC,
- 2) montaż napowietrzaczy - perlatorów w bateriach kranowych,
- 3) montaż jednouchwytowych kranów z mieszaczem lub baterii bezdotykowych na fotokomórkę z czujnikiem ruchu.

§ 4. Działania w zakresie obniżania kosztów energii. Analiza i dobór optymalnej:

- 1) zamówionej mocy energii elektrycznej,
- 2) grupy taryfowej,
- 3) zamówionej mocy ciepłej.

2. Analiza i kompensacja mocy biernej (jeżeli to możliwe).

§ 5. 1. Zobowiązuje się osoby odpowiedzialne za wykonanie niniejszego Zarządzenia do:

- 1) zapoznania wszystkich pracowników z Zarządzeniem,
- 2) realizacji celów i zadań określonych w Zarządzeniu, w szczególności poprzez:
  - a) inwentaryzację odbiorników i urządzeń energii elektrycznej i ciepłej,
  - b) opracowanie - odpowiednio do specyfiki pracy jednostki - planów działań racjonalizujących zużycie energii zgodnie z Zarządzeniem,
  - c) poinformowanie pracowników o ich zadaniach i obowiązkach w realizacji ww planu,
  - d) wykazanie w oparciu o dane z liczników energii realizacji celu, o którym mowa w art. 37 ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej.

2. Działania o których mowa w ust. 1 należy podjąć i realizować niezwłocznie, tak aby oszczędzanie energii elektrycznej i ciepłej wdrożyć od 1 grudnia 2022 r.

§ 6. Wskazuje się niżej podane akty prawne i normy, których znajomość jest niezbędna do należytego wykonywania zadań określonych w Zarządzeniu:

- 1) ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510 z późn. zm.),
- 2) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225),
- 3) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604),
- 4) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1230),
- 5) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 28 sierpnia 2017 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz.U. z 2020 r. poz. 1520),
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. poz. 169, 1650 z późn. zm.)
- 7) Polska Norma PN-EN12464-1 pt. „Światło i oświetlenie miejsc pracy”, PN-EN12464-1:2012,
- 8) Norma PN-EN16798-3:2017-09 charakterystyka energetyczna budynków - Wentylacja budynków - część III: Wentylacja budynków niemieszkalnych - wymagania dot. właściwości systemu wentylacji i klimatyzacji pomieszczeń.